

MEGHALNI NEM

Annny mindentől ki tud készülni az ember manapság, hogy nem is gondolná, csak azt veszi észre, hogy na, most eddig, phúú, de nincs sok idő arra se, hogy sokat morfondírozzon, mert abban is ki lehet készülni. Akkor már jobb, ha azonnal vág bele a következőbe, esetleg egy kis pihi, ahogy a gyerekek mondják, de nem sok, és főleg nem okoskodni, mert akkor meg inni kell rögtön, az meg sokba kerül. Egyáltalán, az a legjobb, ha az ember nem lelkizik, azt nem nekünk találták ki. Majd ott, a Göccsel szemben, a Nagyerdőn. A makkosban. Ott majd lehet. És nem pofázik közbe senki. Sokan nem is hinnék, én se hittem volna, hogy van olyan idő, mikor az ember csak a halálra gondol, ez most a temetőről jutott eszembe, hogy milyen furcsa lenne vagy lesz majd, ha meghalok, és mondjuk, az agyam vagy a lelkem nem hal meg, és fekszem ott az érettségi öltönyömben, amiben eltemettek, mert azóta sincs másik, és nézem a világot. Vagy a lelkem felszáll valahová, lehet a mennyország is, és onnan nézek, és nem kell már törődni semmivel. Persze, ahogy magamat ismerem, egy félóra múlva már pofáznék, hogy nem jól van, nem úgy van, aztán meg megenne a fene, hogy nem szólhatok közbe. Vagy csak szétesik az ember, tényleg, porrá? Az agya is, az esze is, meg minden? Amit tanult, szóval az ilyesmivel mi lesz vajon? És amit érez. A szeretet például vagy a félelem. De főleg a szeretet, azt el sem tudom képzelni, hogy azzal mi lesz, mivé válik? Istenben nem hiszek, nekem egy ilyen hatalmas, rettenetes nagy úr ne parancsolgasson, mikor annyit nem tud vagy nem akar megtenni, hogy aki nyomorult, az ne legyen az, arról már nem is beszélve, hogy mennyi betegség van a világon, az Isten meg sehol. És akkor még én menjek majd imádkozni a mennyországba, dicsérjem az Urat. De minek kell őt dicsérni? Dicsértem én itt a földön eleget, egyebet se kellett csinálni, csak dicsérni mindig valakit. Ha meg a pokolba kerülök, amire nagyobb az esélyem, akkor meg elégek majd a gyehennán, de minek? Mi végre? Miért kell gyötörni valakit az idők végezetéig, kinek telik ebben öröme? Istennek? Na, ezért mondom, hogy nem szabad sokáig rágódni a dolgokon, mert előbb-utóbb sűrűsödni, csomósodni kezdenek a dolgok, aztán ott köt ki az ember, hogy lassan begolyózik. Akkor már jobb a valóság, a feleségem, a gyerek meg én, anyám már meghalt, és az, hogy ide nemsokára egy házat építék. Ide kell mindig visszakeveredni, és úgy tenni, mintha semmi baja nem lenne az embernek, másokat úgyse érdekel.

Pedig a magamfajtanak van ideje bőven elmélkedni

mostanában, még kölcsön is tudnék adni belőle naponta vagy öt órát, ennyi haszna van, ha munkanélküli az ember. Áll a Szív utcai hivatalban a cselédkönyvvvel, és vár sorára, közben figyeli a többieket unalmában, ez is érdekes. Egy csomó megalázott, korcs ember, csak úgy sunyítanak, még az ismerős se nagyon köszön, ha meg igen, abban se sok a köszönet. Mert vagy megjártssa a vidám fiút, hogy ő aztán nem törődik vele, sőt, jobb neki így, ennyit meg ennyit keres feketén, kihúzza magát, hangoskodik, közben látom, ugyanaz a cipő, nadrág van rajta, mint ezelőtt öt-hat évvel, csak a derekát kell mindig összebb húzni, és ha részeg is ráadásul, akkor meg le se lehet vakarni, rá lehet támaszkodni a lehelétére. A másik meg panaszkodik, sír-rí, szapul mindenkét, aki ott maradt, hogy azok mekkora bunkók, és mégis őt, nem azokat. Ebben is van valami, de hát az ember ezen is hiába rágódik, ennek vége. A feketemunkáról meg nekem senki ne tartson előadást, abból én tanfolyamot nyithatnék. Csak hát okos ember erről nem beszél. Csak áll, és néz, inkább föl valahová, aztán lassan megnő feletted a tér, elcsendesül a zsidobongás, a falak kifehérednek, mi pedig sötétedünk, mint az árnyék, elmosódnak a vonalak, a színek, és üveghang mondja majd a neved a hangszóróból, te következőzel.

Hol is kezdjem? Már a felmondás olyan faramuci dolog volt, hogy ha mondjuk filmen látom, még röhögök is rajta. Volt nekünk egy derék, dolgos hajlamú művetetőnk, aki úgy került hozzánk vigaszágon mint állattenyésztési szakember, viszont valami főrendőr volt a rokona, de most nem is róla van szó, olyan, amilyen, nyilván nem ő találta ki az elbocsátásokat, hanem fentebb valamivel, még az is lehet, hogy Gorbacsov. Na, szóval azt a kis félbevágott papírt úgy kaptuk meg, hogy küldték valakivel. Mondjuk azzal, aki melletted dolgozott. Volt olyan, akinek az asztalára tették, míg a vécében volt. Aztán ha pattogtál, nem ért rá, ő nem, neki hiába is monddod, különben is siet, dolga van, szóval egyszerűen nem volt kivel szembenézni, hogy akkor hogy is van ez? Ez persze semmit nem változtatott a lényegen, de ha belegondol az ember, hogy mi mindenből ünnepet csináltak valamikor, akkor ez is megért volna egy misét. Egyszerűen kilökött magából bennünket a gyár. Kinyögött, mint a salakot, kihányt, kiizzadt, aztán lehetett csodálkozni, nahát, tényleg? Még ilyen! Bemérő műszerész voltam, szkopok, egyebek között, úgy hívtak a többiek, hogy mérőfej.

Nem volt ez pedig már újság akkoriban, kilencvenegyben kezdődtek a leépítések, nem mi voltunk az elsők, de akkor aztán nyíltan látszott, hogy ezek mindent elkövetnek, hogy a munkásságot szétverjék az egész or-

szágban. Mert azért az érdekes, hogy a Szív utcai gyóntatóban én még egyetlen volt igazgatóval, párttitkárral nem találkoztam, se miniszterrel, de még osztályvezetővel se nagyon, akik, ugye, állítólag tönkretették az országot. Azt mondják, olyasmit gyártottunk, ami nem kellett senkinek, de akkor miért nem csináltunk mást? Volt gép, gyár, szaktudás, gyárthattunk volna rakétákat is, vagy imamalmot, nem. Egyből ki a fél gyárat az utcára. Nem akarok ebbe belemenni, mert ez már politika, abból meg aztán végképp elegendem van, amellett, hogy ez is olyan dolog, ami megint csak sűrűsödik, gubancolódik, és a végén ki lehet borulni. Maradjunk inkább a földön. Nekem a bevásárlógyerek hozta ki a papírt a zsemlével, mondom neki, mi van? Tej nem volt? Azt se akarom részletezni, hogy mi minden megfordul ilyenkor az ember agyában, mert azt nem lehet elmondani. Iszonyú. Nem is tudom. Az lehet ilyen, mikor az ember hirtelen rájön, hogy nincs lába. Addig meg volt. Vagy megvakult. Na, ilyenkor kell gyorsan belevágni a következőbe, nem muszáj megvárni a mentőket. Mert ilyenkor sok mindenre hajlamos az ember. Van, aki megkapja a végkielégítést, és azt gondolja, van pénze, és ideje is, most aztán majd válogat, hová megy dolgozni. Nem szabad. Mert nincs miben válogatni, és ideje sincs. Aztán sokan elkezdnek inni, kiengednek, végre nem kell dolgozni, lelassulnak, nem is veszik észre, és már azt se tudják, milyen nap van és hányadika. Van, aki egy pillanatra magához tér, és esetleg kiugrik a tizedikről. Na, ezt nem szabad megvárni. Félni kell a világos pillanatoktól, mert az a vég, az kell, hogy előtted legyen ilyenkor, hogy ott a feleséged, a gyerek és saját magad, és még házat is kell építeni, ami egy álom, de kell. Egyáltalán, az a legjobb, ha az ember nem gondolkozik, mert az maga a halál, azt meg ne. Meghalni ne. Majd. Akkor viszont gondolkodás nélkül és azonnal.

Nincs nekem egyébként a gondolkodással semmi bajom, sőt okos embernek tartom magam, érettségiztem, és talán többet is olvastam, mint a szokásos az én körümben, mit ne mondjak, az volt az összes álmom, hogy valamikor állatorvos leszek vagy ügyvéd, pedig ennek a kettőnek nem sok köze van egymáshoz. És el akartam kerülni innen, a telepről, ahol születtem, meg apám született. Ez egy rossz hírű hely, itt isznak, garázdálkodnak, verik egymást az emberek, legalábbis mások így tudják. Szegénynegyed, téglagyár, Oncsa-házak, sár, piszok. Pedig laknak erre jó és gazdag emberek is, de az nem látszik. Van itt olyan, aki ki tudná fizetni a Nagytemplomot is, és eladná, bontásra. Kis kitérővel elmondom, hogy apámnak akkora hasa lett a sörtől, hogy anyámat nem tudta megverni, nem fért hozzá. Csak ritkán, de akkor nagyon. Ez meg látszik. Itt mindenkihez be lehet látni az ablakon, be is néznek, be is kiabálnak, mi van, hogy vagytok, reggel kocognak az üvegen, gyerünk dolgozni, nemigen volt itt titka senkinek, soha. Sokan próbálkoztak innen kitörni, de kevésnek sikerült, pedig büszke nép ez, sokra tartja magát, csak hát az élet. Hároman érettségiztünk annak idején, a többi abbahagyta menet közben, elbuktak. Nem mintha nem lett volna elég eszük, errefelé sem butábbak az emberek, csak hogy a városinak volt ideje tanulni, nekünk meg sulit után menni kellett dolgozni, fuvarot vinni, vályogot vetni, kutat ásni, lovat, tehenet tartottak errefelé, disznót,

és tartanak ma is, az meg mindig a gyerekek dolga volt. Nekem ez tetszett is, meg nem is, de ahogy nőtem, már nagyon el akartam innen menni. Láttam, hogy élnek mások, és már nem akartam így élni. Fél óra innen a városközpont, a Nagytemplom, gyalog. Meg száz év.

Apámat aztán elvitte az infarktus, már azt se tudom, milyen volt az arca, egy mindig borostás, nap- és szél-rágtá, örökké gyulladt szemű, hunyorgó ábrázat rémlik, aki mindig állva hajtotta a lovakat egészen addig, míg egy rosszul megbontott rakomány ráomlott. Akkor leült, nem fuvarozott tovább, inni és hízni kezdett egészen a haláláig, mást nem is igen csinált. Anyám és én dolgoztunk helyette, aztán már mi sem, fogyatkozni kezdett a vagyon, a tengeriföldek előbb, aztán a lovak, a stráf, később már jószágot se tartott anyám, vaklálva csetlett-botlott az üres udvaron, apránként beszorult a lakásba, majd az egyik szobába csak és önmagába. Egy lányra emlékszem még, a temetőből, ahová nekem kellett havonta kimenni az apám sírjához, mert anyám nem szeretett oda menni, azt mondta, hullaszagot érez, képes volt hányni tőle. Én nem éreztem semmit, csak a tölgyfák szagát, az meg nem volt rossz. Aztán egyszer jövök kifelé, valami temetés volt, nagy jövés-menés a bejáratnál meg a virágosbódék előtt, én meg bambulok ott szanaszét, hát látok egy lányt abban a nagy nyüzsgésben, amint ott áll, mint aki nem tudja, mit akar. Világos blúz volt rajta, fakult farmer, amire egy szál rózsát vagy szegfűt lógatott, tiszta gyerekarca volt, pisze orra, barna szemek, barna haj, nem is tudom, más mi állított meg, talán az, hogy a sok sötét, gyászruhás figura között maga volt a fiatalság, az élet. És hogy a hangulat, az elmúlás, pusztulás, bánat temetői hangulata emelte ki, az lehet. De ő lett hamarosan a feleségem. Azóta is sokszor, ha az arcát nézem, az jut eszembe, tiszta giccs: porcelán arc, rózsákkal, ilyen nem létezik, mint egy baba. Pedig valóság. Vidám természetű, nem lehet vele összeveszni, csak szeretni lehet, de nagyon. Ő van nekem, meg a gyerek, nekik kell házat építenem, ami soha nem fog megvalósulni, de gondolni kell rá.

Én már ezt akkor elterveztem, mikor még nem csavarodtak ennyire össze a dolgok, mikor az albrélet után egy mosókonyhába költöztünk a belvárosban. Addig kevertem a dolgot, míg lakhatóvá nyilvánították, végigjártam a lakókat, mert mindenkinek kellett az aláírása, kértem, könyörögtem, aztán fúrtam, faragtam, alakítottam, hogy tényleg lakás legyen belőle, és mikor kész lett, elcseréltük egy nyugdíjas házaspárral egy kétszobás összkomfortra. Na de addig! A lefolyó a szoba közepén volt, és jött a bűz belőle, néha még a szarlé is elöntött bennünket, elvégre valahol fel kellett neki jönni, ha eldugult. A falakon csövek, azt se tudtuk, melyikben mi megy, aztán ha lehúzták a budit valahol, nagy zubogással csörtetett végig a szekrény sor háta mögött, mint a vízesés, és egy ilyen nagy házban valahol mindig lehúznak egy vécét. Vagy mosnak, fürödnek, állandóan szólt a rádiónk, hogy ne halljuk, de az albréletnél így is jobb volt. A lefolyót lezártam, pedig nem lett volna szabad, legközelebb már az első emeleten öntött ki a szennyel. Ablak se volt elég, télen a csöveket és a falat pára és vízcsöppek lepték el, és ha járt a lift, remegett, zörgött a vasajtó, de amíg fiatal ház az ember, ezek

a dolgok nem tragikusak, el voltunk foglalva egymással, aztán meg jött a gyerek.

Nem tudom, a Jóisten hogy csinálta, hogy mindenkit a saját képére formált, már ez maga egy blódség, hát vannak olyan arcok, ami már nem is emberi, hogy lenne az Istené akkor? A mi gyerekünk nagyon jól sikerült. Misi lett, mint én, kicsi korában sokat acsarkodott, azt mondták, nem baj, én meg csak néztem, mi baja lehet, forgattam, mint aki valami kapcsolót keres rajta, potmétert, mondtam Marinak, a feleségemnek, hogy kell lenni valahol egy szabályzó gombnak, amivel fütty-mélypontot lehet venni a gyereken. Később kedves, aranyos, nyugodt gyerek lett, ha hazamentem, egy szál gatyára vetkőzve azonnal löktem le magam az ágyra, ő meg mászkált rajtam pucéron, mint egy kis pondró, és magyarázott, nevetgélt, én meg szét akartam menni a gyönyörűségtől. Valósággal beleszerettem a fiamba, és még az anyjára is féltékeny voltam, mindenféle vad állatokban csak ketten voltunk, szörnyű dolgoktól óvtam, mentettem meg, és ő hálásan szeretett. Akkor beszélt is hozzám olyasmit, amit hallani szerettem volna, és ébredéskor azt se tudtam, hová rejtsem az erekciómat. Közben lehoztam volna nekik a csillagokat az égről, mint minden apa ilyenkor, csak hogy azok nem akartak jönni az istennek se. Meg kellett érte kínlódnia mindennél. A munkahelyen járnival kezdett a pofám, hogy több pénz kell, családom van, aztán átkértem magam a kovácsokhoz, mérés-technikai lételemre, amitől mindenki hülyének nézett, de ott fizettek melegségi pótlékot, műszakba jártam, arra is adtak valamit, vállaltam túlmunkát, amit nem lett volna szabad egy egészségre ártalmas munkakörben, de csaltunk, hazudtunk, kellett a pénz. Közben olyan füstgázban dolgoztam, hogy leszoktam a dohányzásról, több füst már nem ment le a torkomon. Mari gyeseen volt, megtanult makramét készíteni, pulóvereket állított össze egy maszékna, fillérékért, gumigyűrűket sorjázott, ékszerbigyókat raktunk össze semmi pénzért, lottóztunk, de a csillagok nem akartak az égről lejönni.

Én szépen láttam a feleségemet, Misókat, magamat, az életet, mindent, az embernek nem kell sok a békeséghez, azt legtöbbször a másokban leli meg, és én ha a fiamat láttam, akkor minden csodálatos volt. Nem nagyon álmodoztunk, én is csak álmomban, nem gondoltunk tengerparti villára, utazásra, luxusra, a semmittevés nem a mi alkatunk volt. Néztük ezeket a filmeket a tévében, a jólét szenveléseit, a bágyadt unalmat, a tespedést, azt a híg, rózsaszínű lötytyöt, és biztosak voltunk benne, hogy nekünk sokkal jobb, őket meg úgy egye meg a fene, ahogy vannak. Nem is lehet az valóságos, valami kell minden nap az embernek, amit legyőz, amit elvégez, ami sikerül. Apró dolgok, néha valami nagyobb is, mint a lakás vagy egy autó, olyasmi, ami kell. És persze kellünk egymásnak, ami a legfontosabb, egy kicsit a szomszédnak, barátainknak. Mari szép asszony lett, a szemem előtt változott igazi nővé, aranyos gyerek volt addig, szemérmes, kíváncsi, mohó. Én se lehettem különb, az első együttlét után megsértődve, szinte szemrehányóan mondta, hogy szűz volt még. Én is, mondtam neki, és akkor? Ezen aztán jól neveltünk, és azon vitatkoztunk, hogy akkor most ki vette el kinek a móját? Azt mondtam neki, hogy megmondom

az anyjának, hogy elcsábított, ha nem jön hozzám feleségül. Ezt aztán el is játszottuk a szülők előtt, majdnem komolyan vették, csak hát akkor ez már minket nem érdekelt. Az persze nem volt egészen igaz, hogy addig nem volt senkim, csináltunk mi már mindent, amit lehetett, de hát azok olyan kamaszduklakodások voltak, piff-puff, mint mikor maszurbálsz, mikor csak egy neki szerv az ember, más nem fontos. Gondolom, Mari is így volt vele, én ugyan nem kérdeztem, ő meg nem mondta, és így volt jó.

Abbahagyom ám én mindjárt ezt a jópofizást, és szét-esek majd, ahogy szoktam, csak a lényegét akarom elmondani, míg egy darabban vagyok. Nincs abban se semmi különös, olyankor se vagyok teljesen hülye, csak akkor már nehezen fogalmazok, és utálok mindenkit. Vagy képzelvek. Ha például ülök a konyhában egyedül, akkor elkezdek félni, látok, hallok egy embert, akinek nincs is arca, csak egy árnyék, mintha grafittal rajzolták volna, és jön fel a lépcsőn egy baltával, azt se tudom, miért kellene jönnie, és miért félek, sőt azt is tudom, hogy nem is jön, ilyen ember nincs is, csak képzelem, mégis félek. Ha vannak otthon, akkor hallom néha, kapp, kapp, ahogy lép, de akkor nem félek úgy, csak a szívem ver egy kicsit gyorsabban, és a végén megunom, mert sehogy se akar közelebb jönni, de távolodni se, akkor felállok, kinyitom az ajtót, kinézek, Mari meg sóhajt, megint. Mit megint, kérdezem tőle, az ajtót azért még kinyithatom, nem? Ilyenkor fáradt az arca, nekem meg szégyellni kellene magam, de nem tudom. Most, hogy már családi házban lakunk, lépcső sincs, csak három, most a betonjárda hallom a lépteket, de néha a nem létező lépcső kopogását is hallom, meg hogy zúg a lift, tiszta röhej. Máskor meg valami dörszölődik a falhoz, ahogy közelít, száraz bőre lehet, érdes vagy pikkelyes, fogai vannak, a kutya meg rá se ránt az ajtó előtt, lehet, hogy már nem is él. És ez se igaz, tudom. Még ez a szerencse. Hogy a lelkem mélyén azért nyugodt vagyok, csak a mellemet feszíti valami pánik, idegesség. Szatyor, az egyik ismerős is hasonlóról mesél a kocsmában, de ő állandóan részeg, rajta nem lehet elmenni. Azt mondja, fehér színű varjakat lát, amik őt nézik, akármerre megy, belátnak mindenhová, már a hűtőszekrénybe is bebújt előlük, hogy kipróbálja, de ott is. És hogyan, te lökött, kérdeztem tőle, mentek utánad? Ott volt a szemük a tojástartóban és remegett, mint a kocsonya, mondta röhögve. Amúgy nem bántanak, teszi hozzá, csak néznek és nyalják a szájukat, mint a tehén. Olyankor a szájuk is olyan. Na, ilyenek, hát kell ez?

Az ilyesmi úgy kezdődik az embernél, hogy fenyegetve érzi magát a nap minden percében, üldözik. Egy sötét szervezet, hivatalok láthatatlan húsevői, gépek, amik leveleket írnak neki havonta, aztán hetenként, összefogva. Ha nem tudja az ember fizetni a törlesztést, kapja a felszólításokat. Aztán a tévét se fizeti, később a villanyt se meg a gázt. Az újságot a szomszéd fakkjából vettem ki egy ollóval, gyorsan átfutottam, aztán vissza. Ehhez egy kicsivel korábban kell ébredni, mint a szomszéd. Csak az a baj, hogy erre már más is rájött, lesni, fülelni kell, könnyű lebukni. Az is baj volt, hogy a huszonnégy lakásból már csak hatba járt újság, és gyorsan kellett olvasni, mert a másik szomszéd is korábban ébredt, már hallatszott, hogy száll be a liftbe, a

harmadik pedig csukja az ajtót, és ez még csak az újság és reggel. Aztán lapítani kell a buszon, villamoson, mert huszonöt forint egy jegy, a havi bérlet meg majdnem hétszáz. Ha jön az ellenőr, azt mondom, uram, a táskám, mindenem otthon maradt, írjon fel, holnap bemutatom a bérletet. Nem szabad igazolványt mutatni vagy keckedni a fejevadászal, mondani kell egy nevet, ami hihető, egy címet, ami létezik. De nem ilyet, hogy Kovács János, azt nem veszik be, akkor lerángatnak a buszról és rendőrt hívnak. Én Roskovics Géza szoktam lenni, aki errefelé, a Derék utca száznyolc alatt lakik. Ezt még eddig mindig elhitték. Ha legközelebb megismer, akkor gáz van, feljelent, és megint jönnek a felszólítások, fenyegetések. Mint az OTP-tól, a postától, gázműtől, TITASZ-tól. Ki akarnak kapcsolni mindent, az ember úgy lopakodik haza, hogy óvatosan nyitja az ajtót, nehogy besurranjon mellette valaki. Aztán, ha már nagyon szoros a helyzet, be kell fizetni valamennyit, legyenek vele boldogok, és aztán egy darabig megint csak a felszólítások jönnek. A villanyórára kivettem egy táblát, hogy a lakásban életmentő elektromos készülék működik, hogy nehogy eszébe jusson valakinek kikapcsolni, a többit csak a lakáson belül intézheti, ha beengedem. Oda viszont akkor már rég nem jött be senki. Mert figyelek, mint a hiúz. Mert nincs pénzünk. Az volna a furcsa, ha lenne. Csakhogy ez nem érdekel senkit, csak engem, a feleségemet meg a gyereket. Ők vannak nekem, ők a valóság, a többi csak rémálom, baltás embelek, kopogás, vízió.

Már akkor tisztában voltam vele, mikor az utcára tettem, hogy itt nem szabad elmélázni, indulni kell, belevágni, már aznap, mert korábban nem lehet. Azzal kezdtem, hogy kimentem a piac mellé a tehertaxisokhoz, elmondtam nekik, hogy fiúk, itt vagyok, most küldtek el, ha van valami trógermunka, szóljatok. Ezen jót derültek, azt mondták, öreg, nem vagy egyedül. Mind-egyik itt kezdi. Mind azt hiszi, hogy itt fog meggazdagodni mellettünk, mert itt dől a pénz, mint a szecska. Azért csak maradjál, míg meg nem unod. Ott helyezkedtem a Vár utcán a virágbolt mellett, oda is beszóltam, helló, én vagyok az új mindenés, ha valakinek valami kívánsága van, szóljanak, viszem a koszorút ki a temetőig, nem kell taxi, és vissza is lopom másnap, ha kell. Nem volt sikerem. A piacon a zöldségesek se barátkoztak, mindnek megvan az embere, idegenekkel nem foglalkoznak, mert még belelát a kártyájukba. Nincs itt munka semmi, elgyőzzük mi is, nincs arra itt pénz a fasorban se, hogy inast tartsunk meg sofórt, vevőket hozzá, az kellene! És mindehhez fújták nekem a sarkon a zeneiskolások a nyitott ablaknál rendületlenül, és mindig ugyanazt. Mentem a hirdetésekre is, valaki például raktárost keresett, na, mondom, ez az. Hívom az ipsét telefonon, azt mondja, menjek másnap nyolc órára, és mondta a címet. Voltunk ott vagy húszan, egy magánlakásban. Egy savanyú képű alak aztán elmagyarázta, hogy raktár az nincs, de majd lesz, addig ügynök kellene, aki árul. És mi lenne az? Gyógykészítmények, azt mondja, svédcsepp, hajmeresztők, szájtágítók, amikkel tele van az utca. Később lesz pi-víz, de azt még nem engedélyezik. Akkor majd bérlet raktárt, annak már kell, akkora lesz a kereslet. Na, mondtuk, akkor tessék majd szólani. Mert most a cseppeket ki kellett volna fizetni,

aztán szerezni egy asztalt, helyet, engedélyt, és vevőt. Ügynök egyébként mindig kell, van pofájuk bejönni a Szív utcára, hogy toborozzanak. Kell hozzá például egy kocsis, némi készpénz, amiből megveszed tőle az árut, és egy kis kezdődő elmebaj, hogy elhidd, amiket mond. Berakasz a kocsidba mondjuk négyszáz műanyag bilit, amit drágábban adhatsz, mint amennyibe kerül, és az a hasznod, annyit keresel, mert ő egy vasat nem fizet. Ezt úgy mondják, tiszta részesedés. Ha meg nem tudod eladni, akkor a tiéd mind. Jön az Amway, nála is csak az első adagot kell megvenni hat-hétezer forintért, egy halom mosó- és tisztítószert, parfümöt, kölnit, csupa életbevágóan fontos dolgot, de olyan árakon, hogy azt becsületes ember kimondani is restelli, aztán szedd össze a rokonokat, ismerősöket, és beszélj be nekik, hogy ez mind olcsó, mert kevés kell belőle. Ha pedig újabb balekot tudsz beszervezni, ugyancsak a rokonaid, ismerőseid közül, akkor előbbre lépsz, mindig feljebb, akkor már azok keresik meg a pénzedet, ami lehet százszázötvenezer forint is havonta, de ilyet még nem látott senki.

Elképzelni is sok, mi folyik ebben a másik világban, mennyi szélhámos nyüzög, és egyik se akar ráfizetni, aki kockáztat, az csak te vagy. Vehetsz orosz gyufát egyötvenért, de csak több kamionnal, szibériai fenyőt, áfonyát, mosóbenzint tonnaszám, amivel az autó is megy egy ideig, akkorra meg tűnj el. Van bálás ruha, amit már ötször is felnyitottak, kiválogattak és levarrták újra. Kiválogathatod te is, ha még van benne valami használható, és ha becsületes vagy, dugsz a helyébe géprongyot, kócot, aztán levarrod, és továbbadod. De árusíthatsz edénykészletet százezerért, vihetsz Bécsbe almát, gombát, ha van kiviteli engedélyed, és persze jármű, mondjuk hűtőkamion, amivel egyébként húst is szállíthatsz onnan, ahol olcsó, mert járvány van. A seftes egy éjszaka ötször-hatszor is fordul a határon, míg az ismerős vámossal szolgál, odaát címre megy, össze van minden készítve, csak át kell hordani egy határközei benzinkút parkolójába, onnan aztán már ráérősen is lehet hazáig. Csupa lehetőség, csak kocsi kell hozzá, nagy, amibe sok fér. Autó nélkül legfeljebb eladó lehetsz egy külföldinél vagy rakodó, ő közben szállodában lakik, telefonál, és taxival hozat nő, vacsorát, az utolsó pénzedet pedig sose kapod meg. És akkor még nem beszéltem az otthon végezhető, könnyű láncórületről, a piramisjátékokról, lehet házalni fonott székkal, élő hallal, kannás bort árulhatsz úton-útfélen, zsákos hagymát, kevert, színezett paprikát, amit még lehet keverni és színezní, élő baromfit is vehetsz, amit meg kell ölni, ha döglött, még azt sem, csak kopasztani, és felárral továbbadni. Ha nagyon sápadt, hullaszínű, még élteben be lehet oltani, amitől megsárgul a bőre. Ezt csináltuk egy ideig, először a fürdőkádban kopasztottunk, de olyan bűdös volt tőle, mint egy tyúkólban, később egy üstben, az udvaron melegítettem vizet, így már csak mi lettünk bűdösek, meg amihez hozzértünk. Akkor hagytuk abba, mikor befürödtünk egy csomó broilerrel. Az olyan, hogy ötvenhárom napig tartható, aztán napok alatt képes megdöglenni, összeesik, nem bírja a lába. A fene tudta. Ilyen vásároltunk nagy tételben, aztán kezdtük adagokban levágni, tisztítani. Két hétre terveztük, hogy kifuttatjuk, addig a többi egy elkerített helyen várt

a sorsára. Pár nap múlva láttuk, hogy esnek-buknak, mint aki szédül, összefosták magukat, leesett a fejük, ejha, mondom, itt gáz van. Visszamentem az eladóhoz, hogy akkor hogy is van ez, ezek a csirkék betegek, mit szól hozzá? Azt mondja, semmit. Nincs azoknak semmi bajuk, csak kés kell nekik, minél hamarabb, ez olyan fajta. Elástam vagy ötvenet, mert egy-két napos dögöt még el lehet adni, de aztán már nem. Meg lehet sütni esetleg infraéggő alatt, ezekben a mozgó sütőfurgonokban, az szép szint ad, a szaga is elmegey, belül vizenyős egy kicsit, de azt már nem veszi észre senki. Fagyasztani is lehet, de fagyott dögöt a boltban is lehet kapni, azért nem mennek a piacra.

Nem szabad foglalkozni nyúllal, nutriával, libával, kacsával, és kisállattal általában nem érdemes bajlódni, mert tiszta ráfizetés, és nem kell senkinek. Mi ezeket végigpróbáltuk, aztán a maradékot nekünk kellett megenni. A nutriát is. Akkor vágtam bele anyámnál, a családi házban, mikor a fél ország belebukott. A szőrét elégettem, a húsból kolbász lett, de nemigen fogyott, aztán kivittem a zsibibe, ha jól emlékszem, ott adtam el füstölve, kilós csomagokban, valami farmer címkével ellátva, mert már látni se bírtuk. Levonócímkét minden butikban lehet kapni, teljesen mindegy, hogy mi van ráírva, úgy emlékszem, ez Trapper volt. Farmerkolbász, azt kiabáltam, és el voltam szánva, hogy amit nem vesznek meg, azt otthagynom. Akkor már nagyon elegendem volt az állatokból, egy ilyen patkány a kezemet is átharapta. Akkor már nadrágot szabtuk meg bélést, tolldzsekibe valakinek, akinek még a nevét se tudtuk. Hozta az anyagot meg egy vaslemezről készült sablont, aztán egymásra tettünk vagy húsz réteg anyagot, és mellette körülvágtuk. Ez volt a szabás. Kétnaponként jött az alak, vitte a kész darabokat, hozta az anyagokat, esetleg az új sablont. Aztán tömítéseket vágtunk ki bőrlukasztóval milliószámra, műanyag babákról, játékokról faragtuk le a sorját, szereltünk kisautókat, zsákszámbra hozták a pici, csokornyakkendőhöz hasonló díszvacakokat, hajba, nyakba, ruhára, és persze, az elmaradhatatlan fülbevalók, rézdrótból, gyöngyökkel, karszíjak, bokalánc, fillérékért. Már a gyerek is csinálta, persze játékból. Éjjfélig, hajnalig dolgoztunk, mert minden sürgős volt. És mindehhez ismerősök által, protekcióval lehet hozzájutni, a legnagyobb titokban, és még csak nem is ebből éltünk, ez csak a passzió volt. Igaz, Mari egész nap foglalkozhatott vele, de nekem komolyabb munka után is néznem kellett.

Az hamar kiderült, hogy rendes munkahely belátható időn belül nem akad, az állami cégek döglödtek, a maszek meg nem azért él, hogy veled jót tegyen. Tudják, hogy ha a létminimumot kínálják, azt el kell fogadni, különben törölnek a Szív utcai nyilvántartásból. Szakmunkások, technikusok, de még mérnökök is dolgoznak nyolcezer forintért havonta, a jobbik esetben hatvan-hetven forintos órabérért. És sehol nem véglegesítenek, mert akkor majd végkielégítést kell fizetni, ha elküld. Szerződtek csak, fél évre, egy évre, aztán, ha olyan kedve van, hosszabbít. A műanyagos ügynököknek akart alkalmazni, de azt mondtam neki, az nem megy, abból már kinőttem. Virágcserepeket, cserépalátétet gyártott egy rogyadozó vályogházban egy nagyüzem kerítése mellett, lopott árammal. A házat telekaron vette, az ud-

varra letett két panelgarázst, több nem fért, azokat kiadta bérbe, a házba beállított egy kézi fröccsgépet, azon dolgoztam, feketén. Ha felemeltem a kézi kart, a kezem majdnem a plafont érte. Az otffelejttett konyhaszekerényben voltak a szerszámok, a falon egy régi esküvői kép és egy háziáldás. Minden kulcs nálam volt, reggel nyitottam, este zártam. Egyedül. Néha a tulaj is megjelent, alig volt idősebb nálam, csak ő jobb helyre született. A szakmához nem sokat értett, nem is erőltette, hamarosan mindent rám bízott, csak azt szabta meg, hogy miből mennyit kell csinálni, és hozta hozzá a szerszámot, anyagokat valahonnan. Szűk volt a helyiség, konyha lehetett valaha, kezdés után egy-két órával az olvadó műanyag füstje teljesen betöltötte, szinte fuldokoltam, pedig az ablak állandóan nyitva volt. Az ajtó nem, azt zárni kellett, nem tartozott senkire, mi folyik odabent. Ha megéheztem, átugrottam a közeli boltba, vettem valami ehetőt, hozzá egy-két üveg sört, hogy el ne felejtsem, ember vagyok, este pedig, ha már sötét volt, gyerünk haza, fürgén, abban a mocskos munkaruhában, gyalog. Nem volt könnyű munka, a nagy karba két kézzel kellett kapaszkodni, és teljes testsúllyal lehúzva lent tartani naponta sokszor. Este már reszketett kezem-lábam, bicsegettem, és csípte a szemem, torkom a friss levegő. Húszhuszonötzetret adott minden hónapban, ez a fekete munka átlagos bére, aztán azt mondta, fájront, vége, kösz szépen. Nincs tovább. Ledúratja az épületet, és beállít még három-négy garázst, többet kap érte. Nem kérdeztem, hogy honnan vesz hozzá építési engedélyt, ilyen apróság nemigen érdekelte. Azt mondtam neki, adja el nekem a gépet, majd csinálom vele valamit. Régi, egyszerű masina volt, házilag összelökvé, ilyeneket már csak tanműhelyekben lehet látni. Egy szóra ráállt, nyolcezerben megegyeztünk. Még azt is ígérte, hogy ellát anyaggal, szerszámmal valami részesezés fejében, mikor ráér. Egy kézikocsin hazavonszoltam a gépet, azóta kint van a fészkerben, a paszt soha nem láttam többé. Azt, hogy hol lakik, addig se tudtam, a neve is lehetett akármi más, mint amit nekem mondott.

Pár hét eszelős semmittevés, csirkepucolás következett, aztán valaki ajánlott valamit. Ez mindig így megy, szájról szájra, egymás közt. Egy hulladékgyűjtő kisiparos lakott a telepen, nem is messze, Kovácsnak hívták, de a haverjai Talpasnak, Tökindának szólították, a felesége meg Karónak. Azt mondták, menjek hozzá, kérdezzem meg, nincs-e valami munkája? Megkérdeztem. A nagydarab cigányember hatalmas háza halljában fogadott, meztláb. Azt kérdezte, mihez értek? Mondom, mindenhez, amire neki szüksége lehet. Na, azt mondja, van neki számítógépe is. Nem baj, mondtam, azzal is elboldogulok. Rézzel, alumíniummal foglalkozott, felvásárolta, válogatta, és vitte Nyugatra eladni. Hátnál, az udvarban volt egy kemence, abban égettük le a vadozatú drótkötegekről a szigetelést, neki nem kellett rá a műanyag. Az jutott eszembe, hogy valahol valaki lehet, hogy épp ebből az anyagból szigetelt huzalokat gyárt. Ilyen az élet. Ronda, kövér felesége volt, majd megroskad az ékszerektől, festékektől, és nagyságos asszonynak kellett szólítani, a férjét meg főnök úrnak. Ketten voltunk alkalmazottak Nicuval, egy vezna, félig magyar, félig román fiúval, aki többnyire részegen szédelt egész nap az udvaron, és már hónapok óta a

kerítést festette, de nem törődött vele senki. Nicu ott is lakott a kazánházban, egy csomó egérrel és számtalan üres üveggel együtt. Azt állította, hogy azért kellett átjönnie, mert az amerikai titkosszolgálatnak dolgozott a forradalom előtt, és a szekusok azóta is üldözik. Százötvenezer dollár várja Washingtonban, de nincs pénze repülőjegyre. Mi voltunk a cselédek. Hát az egy pénzes ember lehetetlenül mocskos háza volt, tele minden vacakkal, amit pénzért meg lehetett venni, még szobrok, festmények is voltak bedobálva az egyik szobába, drága szőnyegek mindenhol kiégetve, szétdobált ruhák, tévéből legalább három, rádiók, mosógépek, egy még a dobozában. Csillárok, függöny, kettő is egymás előtt. Az udvaron sorsára hagyott rózsatövek, díszfák, két garázs, motoros kerti kapa, fűnyíró, az ember lépten-nyomon belebotlott valamibe mindenütt.

Amúgy rendesek voltak, a férj szinte soha nem volt otthon, az asszony szinte mindig, de ivott rendületlenül. Mindig készült valahová, útra készen, díszbe öltözve, festve támolygott naphosszat egyik helyiségből a másikba, mint aki nem találja a helyét. Egy tizenennyolc év körüli fiuk volt, Béla, aki egész nap a várost járta egy Kadettel, és egy tinédzserkorú, nagy szemű lány, Ágnes, aki csak déltájban eszmélt, aztán délután alaposan kirittyentve magát eltűnt késő éjszakáig. Mindkettő jó arcú, jó alakú, de végtelenül beképzelt, nagyképű figura volt, ránk se hederítettek, igaz, a szüleikre se nagyon. Éltek a milliomoscmemeték életét, ahogyan azt el tudták képzelni. Semmi gond nem volt sokáig, általában mindenki azt csinált, amit akart, ha nem volt égetés, bálázás, rakodás. Olyankor szöszmötöltem a kertben, mostam, takarítottam, néha megpróbáltam rendet csinálni a házban, kertben, de meg se látszott. Na, gondoltam magamban, ha gyomorral bírom, akkor itt sokáig ellehetek. Csak fizetni nem akartak az Istennek se. Az elején nem értettem az egészséget, hiszen megegyeztünk havi húszezerben, aztán jött a fizetés ideje, és sehol semmi. Pár napig türelmesen vártam, aztán Nicu világosított fel, hogy eredj és kérjed, maguktól ezek nem fognak adni semmit, mindent kérni kell. Na, rászántam magam, először a nagyságának szóltam, hogy itt az ideje a fizetésnek, de ő azt mondta, menjek a Karóhoz, őt ne zaklassam, mert agyonlő. Ez jópofa dolog volt, de akkorra már megszoktam a modorát, ennél cifrábbakat is mondott már, ha egyáltalán mondott nekünk valamit. Nicu ilyenkor nem jött zavarba, még le is térdelt a mázsás nagysága előtt, csókolta a kezét, és majdnem mindig sikerrel. Vagy egy üveg piát kapott, ami skót whisky éppen úgy lehetett, mint szilvapálinka, vagy egy marék összegyűrt pénzt lökött neki a földre. Én itt még nem tartottam, ezért inkább a gazdára vártam, míg megjelent, és neki adtam elő a bajomat. Ó, mondta, hát hogy lehet az? Hát én már odaadtam! Még itt, ebben a szobában adtam oda, és többet is! És azelőtt is adtam! És otthagytott. Menni kellett utána szívósan, bizonygatni, hogy márpedig nem adott semmit, míg végre nagy nehezen a zsebébe nyúlt, és a kezembe nyomott egy csomó pénzt. Mennyi az, kérdezte. Több volt, látszatra is, éppen számolni akartam, mire kikapta a kezemből, elvett belőle valamennyit, a többit visszaadta. Na, rendben vagyunk, kérdezte. Fogalmam se volt, mennyi lehet a kezemben, és megint meg akartam számolni, de rám szólt, elég az ne-

ked! Nincs több! Mit számolgatsz? Eredj dolgozdra! Otthon, a fürdőkád szélén ülve sikerült végre megszámlolni, ha jól emlékszem, huszonnyolcezer forint volt, nekem egy vagyon, neki meg... Csak ültem aztán sokáig, néztem azt a nyomorult pénzt, és olyasmik jutottak az eszembe, hogy szinte beleszédültem. Az a sok tartozás, elmaradt részletek, a sóvárgás azért a sokféle mindeért, amit végül soha nem tudtunk megvenni, még a gyerekek se, mert minden pénz, amit összevakarunk, folyik el, mint a víz. Akkor hallottam először, hogy jön fel valaki a lépcsőn, lassan, mintha keresne valakit, gyorsan eldugtam a pénzt a pipereszekrénybe, még csak az hiányzik, hogy kiraboljanak, gondoltam, és bekapcsoltam a rádiót, hogy hallják, vannak itthon. Aztán gyorsan ki, mert hátha a gázos, villanyos, és akkor meg nem is vagyunk, nemhogy itthon, de sehol! Észnél lenni, észnél!

Sokan dolgozhattak a cigánynak, általában este jöttek, volt, aki egy szatyorban hozott valamit, volt, aki talicskán tolta. A java kocsival, akkor ott kellett maradni, átvenni a dolgokat, válogatni, később bálázni, mérni, ha kellett, égetni. Jött oda mindenféle ember, nők, férfiak, gyerekek, cigányok, magyarok, mindenki. Sokan csak pénzt kérni jöttek, kölcsön, siránkoztak, az öreg szidta őket, hess, kiabálta, takarodjatok, nekem sincs! Aztán majdnem mindig adott valamennyit, főként akkor, ha asszony jött gyerekekkel, azt nem bírta látni. Amennyire tudom, soha senki nem adta meg. Voltak, akik eladni hoztak valamit, székét, párnát, tyúkot, lopátokat, kiabálta ilyenkor szörnyülködve, vigyétek innen gyorsan! Még idejön a rendőrség nekem! Takarodjatok! Mi pedig Nicuval raktuk a kemencébe, ami nem színesfém volt és égett, ágyneműt, tollat, ruhát, egy kismacs-kát Nicu megtartott magának, néha egy cipőt, pedig az öreg tiltotta szigorúan, nem maradhatott nyoma semminek. Nicu mondta azt is, hogy kérjek pénzt én is, legfeljebb nem ad, ő már régóta kérincsel, és majdnem mindig kap valamennyit hónap közben is. Nem tudtam rászánni magam, de egyszer nagyon beszorultam, akkor elé álltam, és elmondtam, mi a helyzet. Nagyon szarban vagyok, adjon valamennyi előleget. Akkor elkezdett bólogatni, mint aki élvezi a helyzetet, ott állt előttem iszentelenül bő nadrágjában, zsebre dugott kézzel, papucsban, mert már hűvös volt, és mosolygott. Nem értettem, mi baja, most ad vagy nem ad? Aztán megszólalt, hogy ismer ő ám engem régóta. Az apámat is ismerte a nagy hordó hasával. És aki olyan ember volt, hogy soha egy darab kenyeret nem adott volna senkinek, ha mellette fordultak volna fel, akkor se. És hogy gyereket is azért csinált csak engem, hogy ne oszoljon meg a vagyon. Ilyen irigy ember volt a te apád, és mégis meghalt, mondta. Én meg megvagyok. És most te jössz hozzám pénzért. Pedig téged kitanítottak, urat akartak belőled csinálni, mégis itt vagy cseléd az én portámon, eszed a kenyeremet, trógerolsz. És nem lett semmitek, apádnak se, neked se. Nagy dolog ez!

Hát az volt. Nem tudom azóta sem, mi lett volna jó, ha pofán vágom ott helyben, hogy essen szét a feje, vagy bólogatok alázáttal, és kivárom, míg befejezi az élvezkedést, majd elteszem, amit ad, nem törődök semmivel, senkivel. Azt hiszem a legrosszabb mellett döntöttem, mert hátat fordítottam neki, és otthagytam. Végleg. Ak-

kor szólt utánam, mikor már az utcán álltam, és csuktam be a kaput finoman, csendben, ahogy tanítottak a gimnáziumban vagy a franc tudja, hol, ennek az embernek a kapuját, akit viszont sehol, senki nem tanított semmire. Fűtőrészni kezdtem, hogy ne is halljam, mit kiabál utánam, lassan sétáltam a buszmegállóhoz közben, aztán tovább, mint aki alszik, kipróbáltam, milyen az, mikor az ember nem gondol semmire. Lehet, hogy ittam is valahol valamit, de az biztos, hogy egész délelőtt mentem, gyalogoltam, mint aki nincs magánál. Aztán hogy, hogy nem, anyámnál kötöttem ki. A szülőházban. Hogy mit mondtam el neki és mit nem, arra már nem emlékszem, anyám majdnem vak volt már akkor, de az ösztöne működött haláláig, ő mondhatta először, hogy jobb, ha hazaköltözünk, hozzá, ott ingyen van a lakás, ha a kertet is rendbe hozom, akkor még termelni is lehet ezt-azt, zöldséget, ami a konyhára kell, tarthatok disznót, tyúkot, mint valamikor, éltek, kiabálta, nem úgy, mint most, hogy amit kerestek, az rámegey a lakásra, luxusra, és még levegőt se kaptok, vizet se isztok egészségeset! Csak azt nem tette hozzá, hogy akkor majd megint ott tartok, ahonnan elindultam.

Otthon elmondtam mindent Marinak, ők már ettek, mire hazakeveredtem, nekem egy kis zsír jutott, a lábás alján, abba mártogattam a kenyeret, teát ittam hozzá. Azt mondta, neki már mindegy, csak csináljunk már valamit, mert itt már létezni se lehet, és akármennyit gondolkodik, nem jut eszébe semmi. De ott van anyám, azzal mi lesz? Azt mondtam, anyámra ne legyen gondja, elfér a kisebbik szobában, ki se nagyon jön már onnan, majdnem vak. És úgyis meghal, mint mindenki, addig meg kibírjuk egymást valahogy. Azt mondta, ő nem arra gondolt, ne facsarjam úgy a dolgot, mintha az anyám halálára spekulálna. Dehogys facsarom én a dolgot, nyugtattam meg, ez az életrendje. Mi az öregek halálát várjuk, a gyerek meg a miénket. Ami közte van, azt életnek hívják. Akkor csend lett egy kicsit, valamire mindketten gondoltunk, amit nem lehetett kimondani. Úgyis mindig ott vagyunk, mondta később Mari, ha csinálunk valamit, itt nincs hely, de nem nagyon figyeltem, Misóka mászott rám, hál' istennek, nem kellett mással törődni. Nagyon jól lehetett játszani a gyerekkel, már gagyogott, ha elesett, akkor felállt, és azt mondta, a kurva életbe, és ment tovább. Ha öreget, beteget látott az utcán, megszólalt, a néaninek már annyi, ugye, apu? Egy berúgás után: apu, az este leveset meg hústot hánytál. Most is már pakolt volna, hogy akkor menjünk, ő már ott akar aludni mamánál, majd ő vezeti, mert vak, és már neki is annyi. Ők voltak nekem, Mari meg a gyerek, akinek majd házat fogok építeni, nagyot, erre gondoltam, mi másra?

Aztán van úgy, hogy az ember nem akar felébredni, pedig tudja, hogy előbb-utóbb kell, muszáj, vagy kiszállna a testéből, bújna el valahová, más lenni, máshol lenni vagy sehol. Ilyenkor az ital van legközelebb, de sajnos, nem ihattam, nem volt miből. Néha sikerült azért berúgni, akkor aztán olyan lettem, mint az állat, kiengedtem teljesen, élveztem, hogy be lehet hugyozni, szarni, ha elestem, nem fáj, nem bántott a hideg, a szél, nem ér-

dekelt semmi. Csak hát nem tartott soká ez sem. Mari egyre fáradtabb arccal túrt, sejtettem, hogy azon töpreng, hogyan hagyhatna el, de neki se volt hová mennie, túrnie kellett. Egymáshoz nyomorultunk. Néha kitört, de inkább más miatt, kevés volt az egy szoba, pedig volt minden más is, fürdőszoba, konyha, spájz, előszoba középen, nagy terasz, és a szoba is hatalmas, nem akkora, mint amit otthagytunk. Idegen volt neki a környezet is, az emberek, a por, földutak, a kutyaugatás éjszaka, a rengeteg részeg, akik bekiabáltak hozzánk, esőben nem lehetett kimenni az udvarra, ritkán járt a busz, szóval sok volt a baj. Ezeket néha mind a fejemhez vágta, aztán megnyugodott, nem is sírt. Mondjad csak, mondjad, szóltam neki ilyenkor, rúgjál belém, ha attól megnyugszol, csak ne legyél szomorú. Megfogtam a kezét, és pofoztam véle magam, meg elkövettem mindent, hogy ne vessen, mert akkor a többit is el lehetett viselni. Misó hamar megszokott mindent, vezetgette anyámat, ha kellett, ha nem, beszélgetek, nem is tudtuk, miről, anyám se mondta el, titkaik voltak. A halál amúgy is izgatta a gyereket, megbeszélte anyámmal, hogy szól majd akkor, hogy ő is lássa, de beszéltek másról is, anyám engedett neki mindenben, azt hiszem, boldog volt. Aztán úgy halt meg mégis, hogy nem szólt senkinek, csak feküdt az ágyán, mint aki nagyon-nagyon mélyen alszik, és nem akar már mondani senkinek semmit.

Már én se nagyon. Kibékültem az olyan arcú, baltás emberrel, lehet, hogy én vagyok az. Beke Sanyinál dolgoztam, lehet, hogy azóta is, neki három IFA teherszállítója volt, fuvaroztunk mindent. Vagyis hát most is. De már bonyolódnak a dolgok, sűrűsödnek, Sanyinak rengeteg ereje van, meg tud tőle örülni, fel tudna robbanni tőle, és nem tud vele mit kezdeni. Ha beül inni, menni kell vele, egyedül nem tud. Akkor játszik a nyerőgépen, de nem jön ki neki semmi, akkor kitépi a helyéről, és kilöki a kocsmá elé. A rendőröket nyugodtan bevárja, nyújtja a kezét, bilincs, azt mondja, gyere te is, megyek. Félnék tőle, én is, de akkor is. Megemel egy lovat. A hasa össze van égve, a kurvák a Pripa csárdában leforrázták, mert nem tudta abbahagyni. Ezek már mostani dolgok, azt mondta, ne dolgozzak, inkább gondolkozzak helyette, mert azt nem bírja, fizet annyit, mintha rakodnék. Akkor kétannyt, elég? Arra vigyázzak, nehogy valami állaltságot csináljon részegen, hívjak rendőrt, fújjam le gázzal vagy amivel akarom. És vegyek el a pénzéből, mikor kell, ne szarakodjak. Hétmilliót nyert a lottón, fel se fogta még az egészszet, volt neki, nem kellett volna. Miért nem én? De hát van már nekem is, ha kell, találtam egy dobozt, pénz volt benne, meg kéne számolni. És azt mondani, hogy nem megyek, ne is hívjál, mert nem megyek. Sehová. Már mint Beke Sanyinak, hogy nem megyek vele sehová. Mert csak sűrűsödnek a dolgok, csomósodnak, azt meg nem érti. Nincs már Mari se, a gyerek se, majd jönnek, azt mondták, de lehet, hogy nem. Eddig nem. Azt viszont tudom, hogy a gyerek készül, jön majd, ha eljön az ideje. Elmegyünk szépen, mert nekem már annyi, elvezet máshová. Az is lehet, hogy már úton van. Lovon szeretném látni, mint egy királyt.